

BDT2011. 2488.

A polgármesteri hivatal és az önkormányzat elkülönült jogalanyisága nem jelent szervezeti és gazdálkodási önállóságot, mivel a polgármesteri hivatal - egyéb hatáskörei mellett - az önkormányzat működésének elősegítésére és a gazdálkodásával kapcsolatos döntések végrehajtására létrehozott költségvetési szerv. A polgármesteri hivatal a törvényben szabályozott feladatkörének ellátása során köteles az önkormányzat által megkötött szerződések teljesítésének ellenőrzésében közreműködni, az e körben ellátott tevékenységének joghatása az önkormányzatot jogosítja és kötelezi.¹

Alkalmazott jogszabályok: Ptk. 277. § (1) bek., 389. §; Ötv. 9. § (1) bek., 36. § (2) bek.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás lényege szerint B-i Önkormányzat Költségvetési és Pénzügyi Bizottsága 2004. július 6-án határozatban kérte fel az Önkormányzat Polgármesteri Hivatalát (továbbiakban: Polgármesteri Hivatal) az adattárház koncepció elkészítésére vonatkozó beszerzési eljárás lebonyolítására. 2004. július 22-én az alperes önkormányzat polgármestere írásban az alperes nevében ajánlatot kért be a felperestől is az adatvagyon felméréssel, valamint az adattárház specifikálásával kapcsolatban.

Az ajánlatkérés alapján a felperes és másik két cég tett ajánlatot. A Költségvetési és Pénzügyi Bizottság 2004. augusztus 5. napján hozott határozatával mindhárom ajánlatot érvénytelené nyilvánította, majd ezt követően újabb határozatával a közbeszerzésről szóló 2003. évi CXXIX. törvény (továbbiakban: közbeszerzési törvény) 296. § c) pontja alapján úgy döntött, hogy az adattárház koncepció kidolgozásával a felperest bízta meg 7 450 000 Ft + áfa összegű vállalkozói díj mellett a határozat mellékletét képező ajánlat szerinti feltételekkel. 2004. szeptember 20-án a felperes ügyvezetője, 2004. október 27-én az alperes polgármestere aláírta a vállalkozási szerződést. Az alperes megbízta a felperest az alperes adatvagyonának felméréssel és az adattárház rendszerének specifikálásával. **A szerződés teljesítésének határideje 2004. november 30-a volt, a fizetési határidő pedig a teljesítésigazolás kiállításától számított legfeljebb 30 naptári nap.** A teljesítésigazolást az alperes az egyes dokumentumok átvételét követően volt köteles kiállítani. A szerződésben kijelölésre kerültek a projektben résztvevő szakértők, illetve a szakmai kapcsolattartók: az alperes részéről T. Sz., a Polgármesteri Hivatal Informatikai Osztályának (továbbiakban: Informatikai Osztály) vezetője, a felperes részéről Zs. G. ügyvezető. T. Sz. 2005. április 2. napjáig állt a Polgármesteri Hivatal alkalmazásában, majd a felperessel való kapcsolattartást K. T., az Informatikai Csoport vezetője vette át. Az Informatikai Osztály alkalmazottja V. A. 2005. február 28-án K. G.-tól, a felperes dolgozójától átvette a jegyzőkönyvben rögzített dokumentumokat az adatvagyon felmérése és az adattárház koncepciójára vonatkozóan. **Az Informatikai Osztály fejlődés levélben 2005. augusztus 19-ei keltezéssel rögzítette, hogy a felperes mint vállalkozó elkészítette és átadta 2005. június 30-án az**

¹ Megjelent: Bírósági Döntések Tára 2011/6/105.

adatvagyon-felmérés és adattárház specifikálás végleges verzióját, az átadott dokumentáció megfelel a vállalkozási szerződésben és a 2005. március 11-ei egyeztető megbeszélésen felsorolt elvárásoknak. A levélen K. T. informatikai csoportvezető neve és a Polgármesteri Hivatal 146. számú bélyegző lenyomata szerepel.

A felperes 2005. augusztus 24-én 2005. augusztus 31-ei fizetési határidővel kiállította a 9 312 500 Ft vállalkozói díjról a számláját, amelyet az alperes nem fizetett meg.

Az előzetes felszólítást követően a felperes - visszautasítva az alperesnek a vállalkozási díj felének megfizetésére vonatkozó ajánlatát - a kereseti kérelmében 9 312 500 Ft vállalkozói díj és ennek 2005. augusztus 31-étől a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata, valamint a perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Előadta, hogy a szerződés az előírt határidőben azért nem teljesült, mert az alperes késedelmesen bocsátotta a felperes rendelkezésére a szükséges adatokat, azonban a teljesítésigazolás szerint a felperes a vállalkozási szerződésben foglaltaknak eleget tett. A felperes - arra az esetre, ha az elsőfokú bíróság elfogadná az alperesnek a szerződés semmisségére vonatkozó álláspontját - másodlagosan kártérítés jogcímén kérte az alperes marasztalását.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy a szerződés a határozott idő leteltével, 2004. november 30. napjával megszűnt, ezen időpontig a felperes nem teljesített, és az alperes teljesítési érdeke kizárólag 2004. évben állt fenn. Az alperes hivatkozott arra is, hogy nem az alperes meghatalmazottja vette át a teljesítést, a Polgármesteri Hivatal bélyegzőjét is jogellenesen használták a teljesítésigazoláson. Utalt a szerződés semmisségére is, valamint arra, hogy a felperesi tevékenység nem ér annyit, amennyit kér érte, ebben a körben informatikus értébecslő igazságügyi szakértő kirendelésére is indítványt tett.

Az elsőfokú bíróság az eljárás során tanúként hallgatta meg K. T.-t, aki előadta, hogy T. Sz. volt az Informatikai Osztály korábbi vezetője. Az Informatikai Osztály megszűnését követően annak feladatát az Informatikai Csoport vette át, amelynek vezetője lett. A tanú a szerződés teljesítésében kezdettől fogva közreműködött. Előadta, hogy az adatszolgáltatásban volt fennakadás és késedelem, azonban a 2005. június 29. és 30. napján átvett anyagokkal kapcsolatban hiányosságot a felperes felé nem jelzett. Az első fokú eljárásban meghallgatott V. A. tanú előadta, hogy a 146-os számú bélyegzőt ő vette át használatra, az Informatikai Osztályon titkárnóként dolgozott, azonban a teljesítésigazolás keletkezésének időpontjában (2005. augusztus 19-én) valószínűleg szabadságon volt, és a bélyegzőt az osztályon belül bárki használhatta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 9 312 500 Ft-ot és ezen összegnek 2005. augusztus 31. napjától kezdődően a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat hét százalékkal növelt összegének megfelelő mértékű késedelmi kamatát.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 389. §-ára alapítottnan megállapította, hogy a felek között a vállalkozási szerződés érvényesen létrejött, és azt a felperes - bár késedelmesen - teljesítette is. Az alperes jogosult lett volna elállásra, azonban elállás nem történt, a felperesi teljesítést az alperes elfogadta, ezt a teljesítésigazolás is bizonyítja. Az elsőfokú bíróság indokolása szerint a Pp. 164. § (1) bekezdése és a 197. § (1) bekezdése, a Ptk. 300. §-a, 313. §-a és 397. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles a vállalkozói díjat megfizetni.

Az elsőfokú bíróság a közbeszerzési törvény 296. § c) pontja, 340. § (7) bekezdése és 350. §-a felhívása mellett utalt arra, hogy közbeszerzési döntőbizottsági eljárás, illetve bírósági eljárás a közbeszerzési eljárásra vonatkozó szabályok megsértése miatt nem volt folyamatban, erre az első fokú eljárásban adat nem merült fel, így az alperes a szerződés semmisségére alaptalanul hivatkozott. Ennek megfelelően a kikötött vállalkozói díj a Ptk. 277. § (1) és (4) bekezdése, 299. § (1) bekezdése, 300. § (1)-(2) bekezdése, 313. §-a és 320. § (1) bekezdése értelmében a felperest

megilleti.

Az ítélet ellen az alperes nyújtott be fellebbezést, elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását, másodlagosan az első fokú ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára kötelezését kérte. Hivatkozott arra, hogy a felperes nem az alperes kezéhez teljesített, a Polgármesteri Hivatal nem az alperesi önkormányzat képviselője. Ha történt is teljesítés, az nem az alperes, hanem a Polgármesteri Hivatal részére történt, amely nem volt szerződő fél.

Hivatkozott arra is, hogy K. T., az Informatikai Csoport vezetője semmiképpen nem volt tekinthető az Informatikai Osztály vezetőjének utódjaként. Meghatalmazással nem rendelkezett az alperes képviselőre, a szerződéssel kapcsolatban a polgármester volt a képviselő. Előadta azt is, hogy a 2005. augusztus 19-ei teljesítésigazolás nem az alperestől, hanem a Polgármesteri Hivaltaltól, esetleg egy rosszhiszemű magánokirat-hamisítótól származik, így K. T. képviseleti jogosultságának hiányában a felperes semmit sem követelhet az alperestől.

Kifejtette, hogy bár a felperessel szemben igényt nem érvényesített a szerződéssel kapcsolatban a közbeszerzési törvény megsértése miatt, azonban a szerződés semmisségére így is hivatkozhat. Az érdekmúlás vagy a semmisség mindenképpen fennáll, mivel ha rendkívüli sürgősség nem állt fenn 2004-ben, akkor a felperes kiválasztása jogszabályba ütköző, azaz semmis szerződést eredményezett, amennyiben viszont a rendkívüli sürgősség fennállt, akkor az egy évvel későbbi érdekmúlás logikailag bekövetkezett. A végső teljesítési határidő, 2004. november 30-a eltelt, így a lehetetlenülés bekövetkezett. Hiányolta, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a felperes másodlagosan előterjesztett kártérítési igénye tekintetében nem vizsgálta. Kijelentette, hogy a felek szándéka a 2004. november 30-ai dátum végső teljesítési határidőként történt meghatározásával arra irányult, hogy a későbbi teljesítés már nem lehetséges, az alperes számára súlyos érdeksérelmet eredményez, hogy egy évvel későbbi, másik jogi személy részére történő teljesítést is jogszerűnek fogadott el az elsőfokú bíróság.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében lényegében az első fokú ítélet helybenhagyását kérte.

A fellebbezés megalapozatlan.

A Ptk. 389. §-a értelmében vállalkozási szerződés alapján a vállalkozó valamely dolog tervezésére, elkészítésére, feldolgozására, átalakítására, üzembe helyezésére, megjavítására vagy munkával elérhető más eredmény létrehozására, a megrendelő pedig a szolgáltatás átvételére és díj fizetésére köteles. A Ptk. 397. § (1) bekezdése alapján a díj - ha jogszabály kivételt nem tesz - a vállalkozás teljesítésekor esedékes.

Az alperes a fellebbezésében elsősorban arra hivatkozott, hogy a felperes nem az alperes részére teljesített.

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 38. § (1) bekezdése szerint a képviselő-testület - többek között - az önkormányzat működésével kapcsolatos feladatok ellátására polgármesteri hivatal elnevezéssel egységes hivaltalt hoz létre, míg a 35. § (1) bekezdése alapján a polgármester az önkormányzati feladatait is a polgármesteri hivatal, mint a képviselő-testület hivatalának közreműködésével látja el.

Az Ötv. 9. § (2) bekezdése értelmében az önkormányzat jogi személy. Az önkormányzati feladat- és hatáskörök a képviselő-testületet illetik meg és a képviselő-testületet a polgármester képviseli.

A polgármesteri hivatal a helyi önkormányzatok gazdálkodásának végrehajtó szerve, amely költségvetési szervként működik figyelemmel az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény (továbbiakban: Áht.) 66. §-ára, és - a szerződéskötés időpontjában irányadó - az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) 12. § (3) bekezdése a) pontjának 1. alpontjára [Azonosan a jelenleg hatályos

292/2009. (XII.19.) Korm. rendelet 8. § (3) bekezdés *ab*) alpontjával]. Ezért a polgármesteri hivatal a Ptk. 36. § (1) bekezdése alapján - jogalanyiség szempontjából - az önkormányzattól elkülönült jogi személy.

Az Ötv. 35. § (2) bekezdése alapján a polgármester a képviselő-testület döntései szerint és saját önkormányzati jogkörében irányítja a polgármesteri hivatalt, míg a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény 139. § (1) bekezdésének *d*) pontja alapján a helyi önkormányzat nevében kötelezettséget vállalhat, erre más személyt felhatalmazhat.

A Korm. rendelet 134. § (3) bekezdésének szabályozása szerint a helyi önkormányzat nevében kötelezettséget a polgármester vagy az általa felhatalmazott személy vállalhat, és a kötelezettségvállalás ellenjegyzésére a jegyző vagy az általa felhatalmazott személy jogosult. A 135. § (1) bekezdés alapján a kiadás teljesítésének és a bevétel beszedésének elrendelése előtt okmányok alapján ellenőrizni, szakmailag igazolni kell azok jogosultságát, összecszerúségét, a szerződés, megrendelés, megállapodás teljesítését. A szakmai teljesítésigazolás alapján az érvényesítőnek ellenőriznie kell az összecszerúséget, a fedezet meglétét, és azt, hogy az előírt alaki követelményeket betartották-e. A kötelezettségvállaló és az ellenjegyző, illetőleg az utalványozó és az ellenjegyző - ugyanazon gazdasági eseményre vonatkozóan - azonos személy nem lehet [138. § (1) bekezdés].

Az Ötv. 1. § (6) bekezdésének *b*) pontja alapján az önkormányzat tulajdonával önállóan rendelkezik, bevételeivel önállóan gazdálkodik, az önként vállalt és a kötelező önkormányzati feladatok ellátásáról egységes költségvetéséből gondoskodik, és saját felelősségére vállalkozói tevékenységet is folytathat.

Az önkormányzat mint az Alkotmányban szabályozott helyi közhatalmi szerv a költségvetés önkormányzati alrendszereként [Áht. 2. § (3) bekezdés] a tulajdonosi jogosultságából fakadó gazdálkodási feladatait a fentiek szerinti felhatalmazás alapján kizárólag az államháztartást és annak működési rendjét szabályozó normák, valamint az Ötv. és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok által meghatározott szervezeti rendben gyakorolhatja. Az önkormányzat tulajdonosi jogait gyakorló képviselő-testület [Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés *b*) pont] hatásköreit a polgármesterre és a bizottságaira ruházhatja [Ötv. 9. § (3) bekezdés].

A per tárgyát képező szerződést az alperes polgármestere ez utóbbi jogkörében és az Ötv. 9. § (1) bekezdésében foglalt képviseleti jogosultsága folytán írta alá. Az Ötv. 36. § (2) bekezdése alapján a polgármesteri hivatalt a jegyző vezeti, aki a 36. § (2) bekezdésének *a*) alpontja értelmében gondoskodik az önkormányzat működésével kapcsolatos feladatok ellátásáról is.

Ez utóbbi feladatkörében a jegyző - vagy az általa felhatalmazott személy - a polgármesteri hivatal szerveként gondoskodik a Korm. rendelet 134. § (3) bekezdése szerint a kötelezettségvállalások ellenjegyzéséről. A jegyző a képviselő-testület felhatalmazása alapján az általa irányított polgármesteri hivatal és annak szervezeti egységei útján az 1991. évi XX. törvény 140. § (1) bekezdésének *a*) pontja értelmében, mint operatív gazdálkodási feladat irányítására kijelölt szervezet látja el a Korm. rendelet 135. § (1) bekezdésében foglalt feladatokat, ennek keretén belül ellenőrzi a megrendelések teljesítésének szakmai igazolását is.

A polgármesteri hivatal és az önkormányzat elkülönült jogalanyisége ezért nem jelent szervezeti és gazdálkodási önállóságot, mert a polgármesteri hivatal - egyéb hatáskörei mellett - az önkormányzat működésének elősegítésére és az önkormányzat gazdálkodásával kapcsolatos döntések végrehajtására létrehozott költségvetési szerv. A polgármesteri hivatal a fentiek alapján a törvényben szabályozott feladatkörének ellátása során köteles az önkormányzat által megkötött szerződések teljesítésének ellenőrzésében közreműködni és az e körben ellátott tevékenységének joghatása minden esetben az önkormányzatot jogosítja és kötelezi.

A Ptk. 277. § (1) bekezdése alapján a szerződéseket tartalmuknak megfelelően, a megszabott helyen és időben kell teljesíteni.

A felek által megkötött szerződésben a kapcsolattartóként kijelölt T. Sz. a Polgármesteri Hivatal szervezeti egységének, Informatikai Osztályának vezetőjeként látta el feladatát, amellyel az alperes - polgármestere útján - egyértelművé tette, hogy a felperes saját szolgáltatását milyen módon kell teljesíteni. A teljesítés módját és helyét nem a Polgármesteri Hivatal alkalmazásában álló munkavállalók személye, hanem az érintett szakmai terület feladatainak ellátására létrehozott szervezeti egység határozza meg, ezért a felperes - függetlenül az alperes alkalmazásában álló munkavállalók személyének és az alperes szervezeti egységeinek időközbeni változásától - a felek kötetmi jogviszonyára irányadó megállapodás alapján a vállalt szolgáltatási kötelezettségének kizárólag a szerződésben meghatározott módon, a Polgármesteri Hivatal útján, az adott szakmai feladatra kijelölt Informatikai Osztály (illetve Informatikai Csoport) részére, a teljesítés időpontjában hatáskörrel rendelkező személy felé tudott eleget tenni.

A kifejtett indokok alapján azzal, hogy a felperes a megszűnt Informatikai Osztály feladatkörének teljesítésére kijelölt Informatikai Csoport részére a dokumentációt átadta, a szerződést teljesítette, ennek igazolására a teljesítésigazolást megkapta, amelynek következtében jogosulttá vált az alperessel szemben a pénzbeli ellenszolgáltatás, a vállalkozói díjának követelésére.

A fenti jogszabályi rendelkezések, illetve a felek által megkötött szerződés alapján - mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság is megállapította - a 2005. augusztus 19. napján kelt teljesítésigazolás szerint a felperes a szerződési kötelezettségeit teljesítette, így a vállalkozói díj megilleti. A felek szerződésében egyösszegű vállalkozói díj szerepelt, az alperes befogadta a felperes számláját, azt nem küldte vissza. Az alperes a felperesi teljesítéssel kapcsolatos kifogásait csupán a peres eljárásban hozta fel, de ezeket sem konkretizálta. Nem jelölte meg, hogy a felperesi teljesítés miért nem volt szerződésszerű, miért volt a kikötött vállalkozói díj a felperesi szolgáltatáshoz képest eltúlzott mértékű, illetve értékaránytalan. Ebben a körben az alperes semmilyen összecszerúséggel kapcsolatos előadást nem tett.

Az alperes csupán hivatkozott arra, hogy esetleg egy rosszhiszemű magánokirat-hamisítótól származik a teljesítésigazolás, de ezen állítását semmivel nem bizonyította. Az alperes nem hivatkozott arra, hogy a teljesítésigazolás jogosulatlan kiállítás, az esetleges magánokirat-hamisítás miatt büntetőeljárás indult volna, amelynek bizonyítása a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében az alperest terhelte, amit az alperes nem teljesített.

Az alperes a közbeszerzési eljárásra vonatkozó jogszabályok megsértésére alapítottan az erre biztosított határidő alatt eljárást nem kezdeményezett, így ezekre hivatkozással utóbb igényt már nem érvényesíthet.

A felperes által elsődlegesen vállalkozói díj megfizetése iránt előterjesztett kereseti kérelme sikeres lett, ezért az elsőfokú bíróság helyesen mellőzte a másodlagosan előterjesztett, kártérítés megfizetésére irányuló kereseti kérelem érdemi vizsgálatát.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla - lényegében az elsőfokú bíróság ítéletében rögzített indokok mellett, azokat részben kiegészítve - az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta. (Fővárosi Ítéltábla 13. Gf. 40 090/2010/4.)